

BEEKEEPING IN LATVIA

1800-2000

Juris Šteiselis
LATVIJAS BIŠKOPĪBAS BIEDRĪBA
Olustvere
17/01/2016

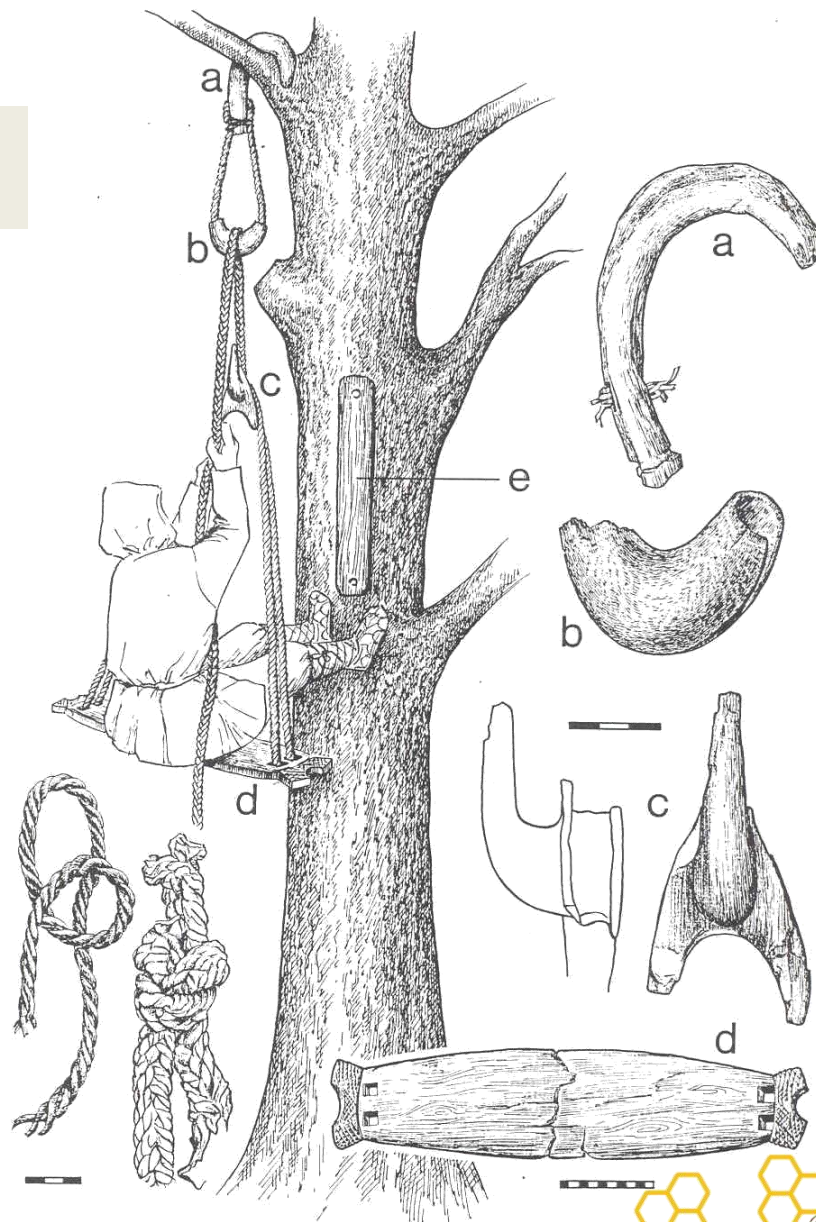

Senie laiki

Senākās liecības

Lisas un Āraišu ezerpiļu kultūrslāņos (9-10. gs.) arheologi atraduši drošas liecības par dravniecības eksistenci: dzeiņa detaļas un pītas lūku virves.

Dzeinis

Senie laiki

Senākās liecības

Daugava – ūdensceļš
no Varjagiem līdz Grieķiem

Vēl 1595. gadā Dunagas tiesā par bišu koka apzagšanu sods: bende vainīgam izgriež nabu piesit zarnas pie apzagtā bišu koka, izritinās ap to un tad zagli pakārs karātavās...

1803

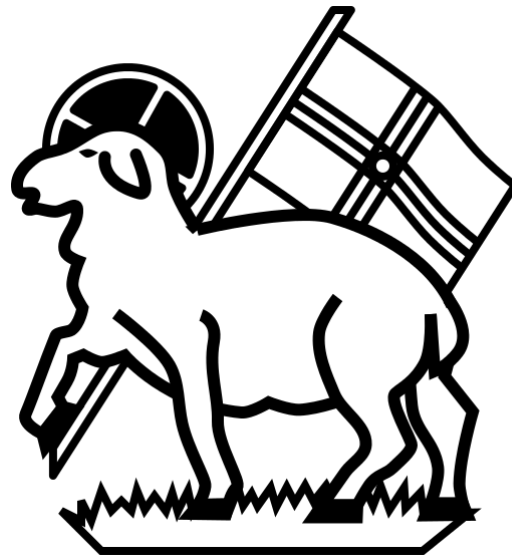
Pirmā grāmata latviešu valodā par biškopību
Atkārtots izdevums – tikai 1878. gadā!

*Bischu grahmatina, jeb ihša un skaidra Pamahzischana
no bitem un bischu kopschanas
Wisseem
bitteneekeem Kursemê un Widsemê
par labu sarakstita
no
Krischjana Wridriķa Launitz,
Grobines draudses jaunaka Mahzitaja
Jelgawâ 1803
Eespeesta pee J. W. Steffenhagen un dehla.*

1729-1861

Brāļu draudžu kustība (eesti = Hernhuutlus)

Brāļu draudžu senais simbols - Dieva jērs.

1817, 1819, 1861

Dzimtbūšanas atcelšana

Dzimtbūšanas atcelšana, arī zemnieku brīvlaišana
(krievu: отмена крепостного права)

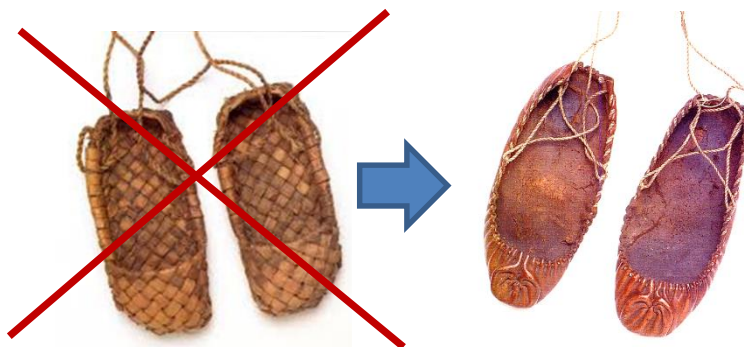
1817. gadā tika atcelta Kurzemes guberņā,

1819. gadā Vidzemes guberņā,

1861. gadā — Latgalē.

Zemnieki kļuva par personiski brīviem cilvēkiem,
taču muižnieka īpašumā palika zeme kopā ar mājām.

1850-1870

Jaunlatvieši – Pirmā latviešu tautas atmoda

Jaunlatvieši ir jēdziens, ko attiecina uz pirmās latviešu tautas atmodas intelektuāļiem, kas darbojās 19. gadsimta 50.—80. gados. Jaunlatvieši deva lielu ieguldījumu latviešu nacionālās kultūras attīstībā, literārās valodas izkopšanā, folkloras vākšanā, nacionālās literatūras veidošanā u.c.

1856. gadā vienīgajā Vidzemes guberņas universitātē Tērbatā mācījās deviņi latviešu studenti, tajā skaitā Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons un Juris Alunāns.

1850-1867

Pirmie notikumi biškopībā

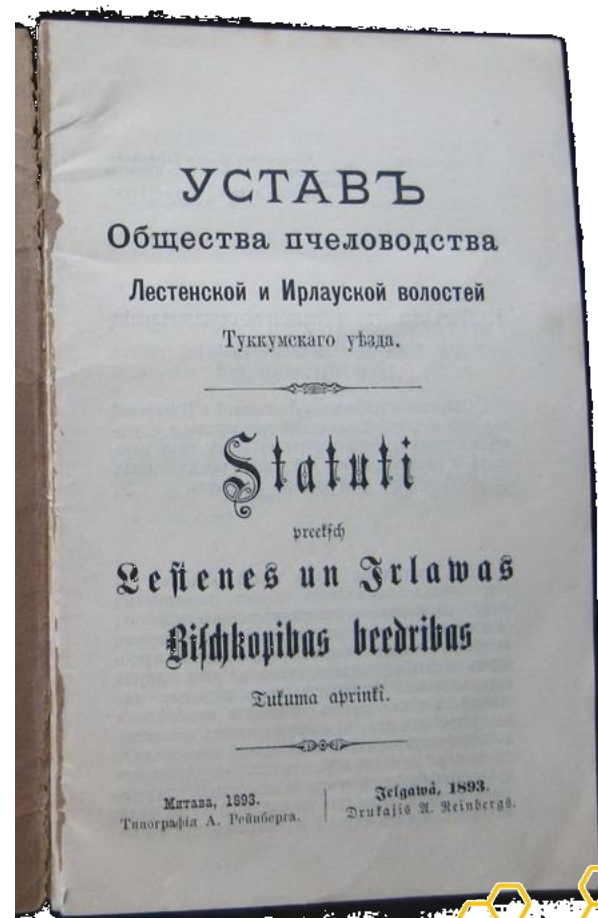
1851. gads. Lauksaimniecības izstāde Rīgā.
Pirmoreiz demonstrē biškopības inventāru

1867. gads. Dibināta Kurzemes Biškopības
biedrība Jelgavā

Vēlāk tai sekoja arī biedrības citur Latvijā

Attēlā:

Lestenes-Irlavas Biškopības biedrības statūti,
biedrība dibināta Jelgavā 1889. gadā.

1868-1900

Tautskolotāji un biškopības biedrības

1868. gadā Kurzemes Biškopības biedrība Jelgavā sarīko pirmo biškopības izstādi Latvijā.

1874. gadā dibināta Rīgas apriņķa Biškopju biedrība Carnikavā.

1875. gadā Māteru Juris sāk aktīvu darbību Kurzemes Biškopju biedrībā un ...

1876. gadā padara to no vāciskas biedrības par izteikti latvisku organizāciju. Līgotņu Jēkabs: «Kurzemes Biškopju biedrība Mātera vadībā audzināja Kurzemes latviešus uz kopdarbību, sauca pie nacionālas pašapziņas, rādīja ceļus uz sabiedrisku labklājību.»

1902. gads – no visām 39 Krievijas Biškopības biedrībām, Latvijā 21 biedrība un 5 biedrību nodaļas (zaru biedrības).

1868-1900

Tautskolotāji un biškopības biedrības

1893. gads. Pirmie biškopības kursi Baltijā notiek Latvijā

1895. gads. I Baltijas biškopju kongress (Dravnieku Saeima) 16-18. jūnijā Jelgavā

1899. gadā. II Baltijas biškopju kongress Rīgā

1905 - I Pasaules karš

Sociālisti pret buržuāziju ? (Rizga – Grīnups)

1905. gads. Revolūcija janvārī un soda ekspedīcijas gada beigās.

Daļa aktīvāko biškopības organizatoru piedalās vētrainajos notikumos un vēlāk spiesti pamest dzimteni (Kreichbergs, Veicherts arī Rizga).

1911. gadā biškopju kongress Rīgā 6. un 7.augustā.

Kongresu sasauca Rīgas Praktisko biškopju biedrība, viens no organizatoriem ir Pauls Grīnups. Kongresā runā par biškopības lejupslīdi un stāvokļa uzlabošanai iesaka ieviest biškopības instruktora amatu un nodibināt centrālo organizāciju, kas apvieno visas biškopju biedrības.

1912. gada 1. janvārī darbu sāk pirmie biškopības instruktori.

1918-1940

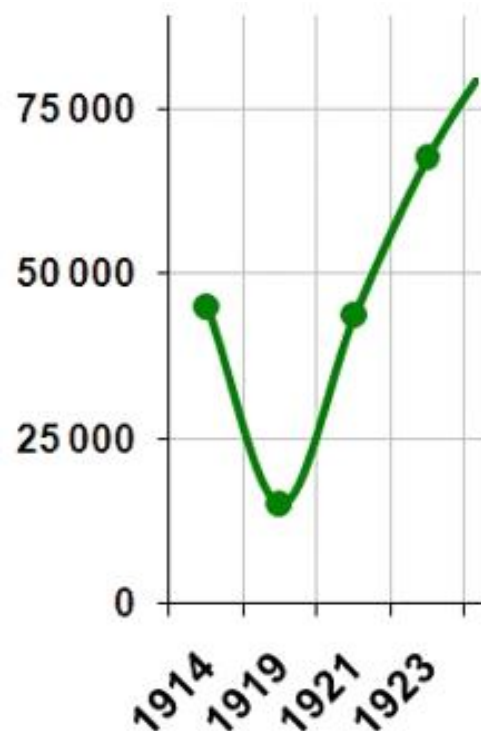
Pirmā valstiskā neatkarība un lielā izaugsme

1914. gads. I Pasaules kara sākums

1918. gads. Latvijas neatkarība 18. novembrī

Tajā laikā Latvijā bija
14 277 dravas un
43 600 bišu saimes
(vidēji 3 bs/dravā)

Biškopība un ekonomika!

1918-1940

Pirmā valstiskā neatkarība un lielā izaugsme

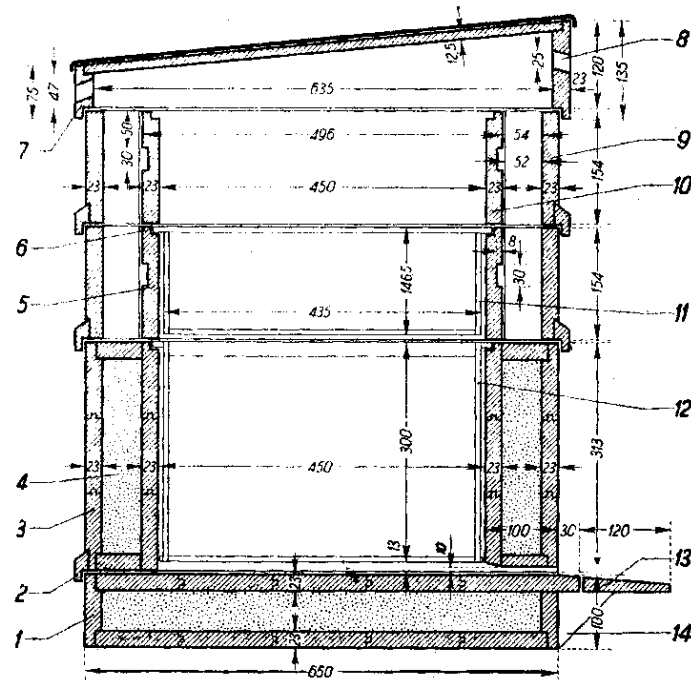
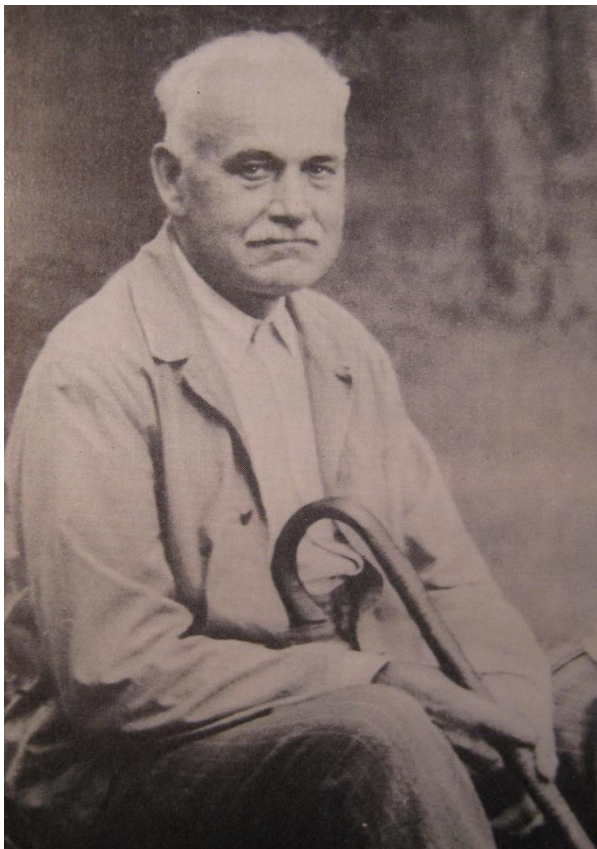
1920. gads. 4. februārī dibināta organizācija «Latvijas Bīskopības Centrālbiedrība»

1922. gads. LBCB atver
Bīskopības un dārzkopības
skolu Vecbebbros

Pēteris Rizga (1883-1955)

Racionālās biškopības pamatlicējs Latvijā

29. att. Stāvestropa vertikālais griezumš:

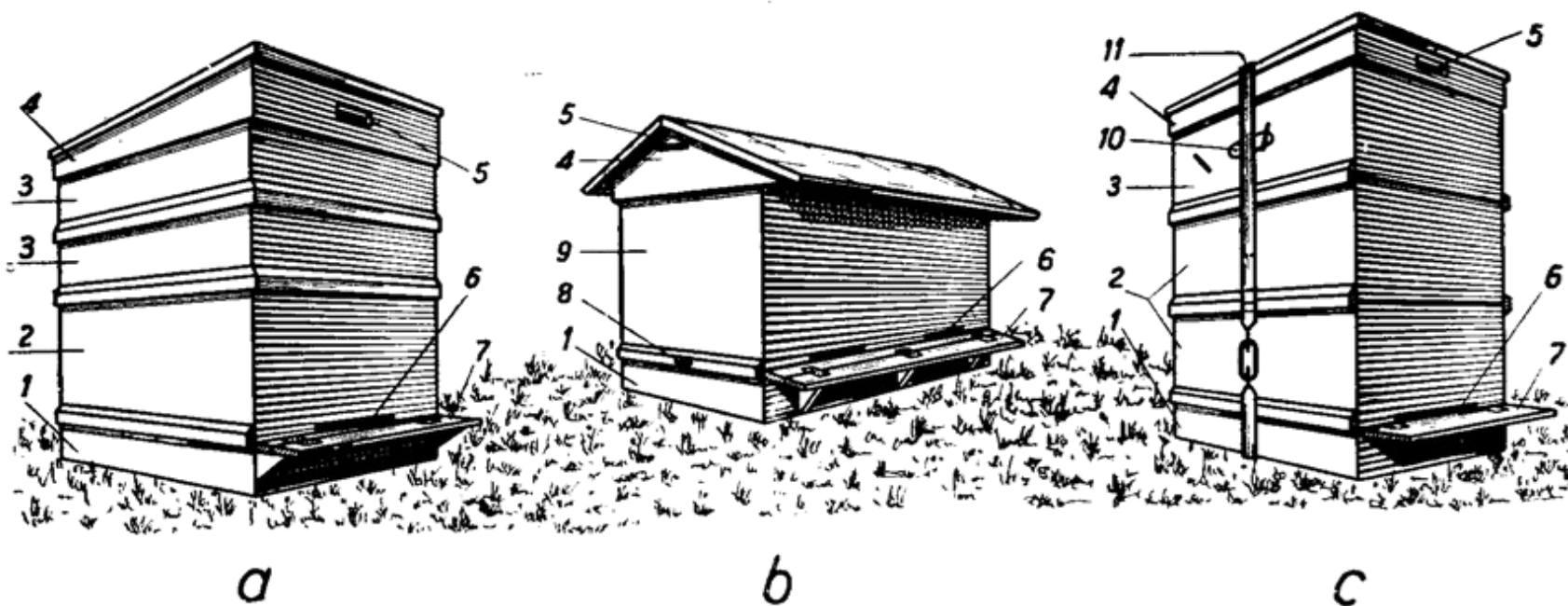
1 — grīdas siena; 2 — apmales listiņe; 3 — peru telpas ārējā siena; 4 — starptelpa izolācijas materiālam; 5 — pirmās medus telpas iekšējā siena; 6 — grope apkāru atbalstam; 7 — jumts; 8 — vādināšanas sprauga; 9 — otrās medus telpas ārējā siena; 10 — otrās medus telpas iekšējā siena; 11 — medus telpas apkāre; 12 — peru telpas apkāre; 13 — skrejlaipiņa; 14 — skrejlaipiņas balsts.

Pēteris Rizga (1883-1955)

Racionālās biškopības pamatlicējs Latvijā

1923 – 1929. gads. Peteris Rizga izveido trīs stropu tipus

28. att. Latvijas stropi:

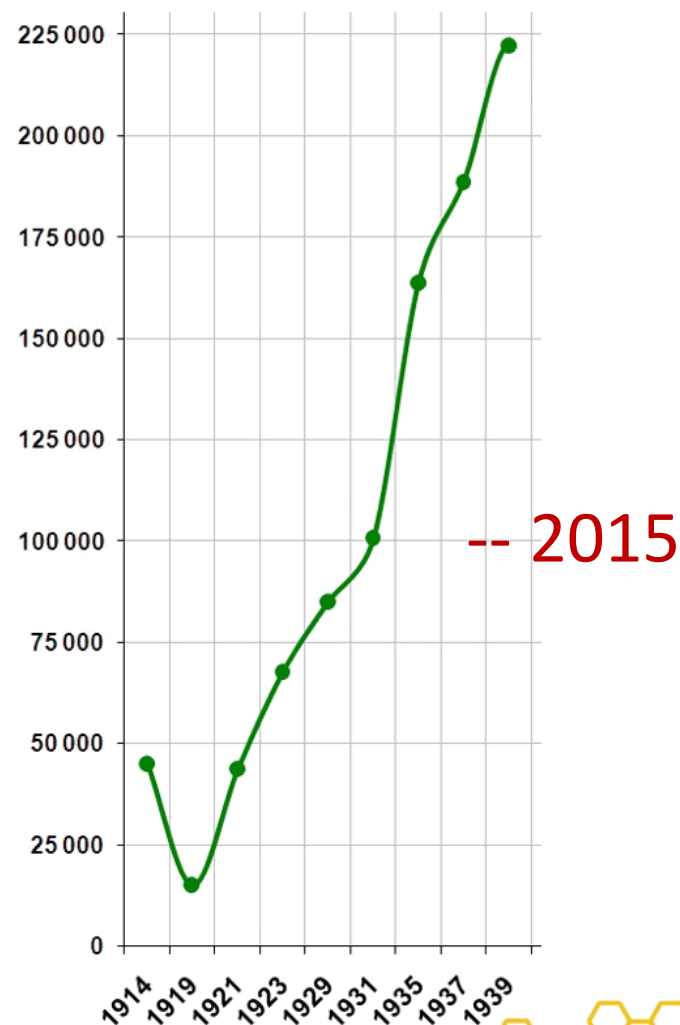
a — stāvstrops; *b* — gulstrops; *c* — pārvadājamais strops; 1 — grīda; 2 — peru telpa; 3 — medus telpa; 4 — jumts; 5 — vēdināšanas sprauga; 6 — skreja; 7 — skrejlaipīņa; 8 — papildu skreja; 9 — stāvs; 10 — vēdināšanas spraugas noslēdzējs; 11 — skava.

1939

Pirmā valstiskā neatkarība un lielā izaugsme

Bišu saimju skaits Latvijā sasniedz 222 500.
Rekords, kas joprojām nav pārspēts!

Dravas nelielas, vidēji 4-5 bs/dravā

1939

Pirmā valstiskā neatkarība un lielā izaugsme

1937. gads, medus eksports uz Vāciju
Kvota – 20 t gadā

Tvaikonis “Regina” nogādā pirmo
medus kravu - 1250 kg uz Vāciju;

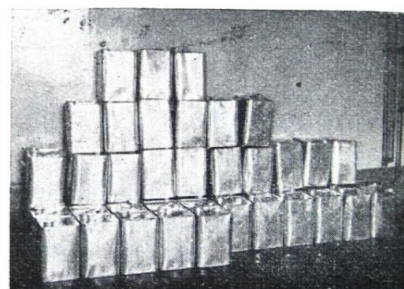

Medus eksports:
1937. gadā - 7,5 t medus;
1938. gadā tikai 5 t medus.

1. att. P/s „Latvijas centrālais sviesta eksports” direktors-rikoļājs A. Kānbergs un Z. M. Dārzkopības nod. vadītājs K. Zītaris pie Valsts saldētavas vēro pirmās eksportējamās medus partijas iekraušanu kuģī

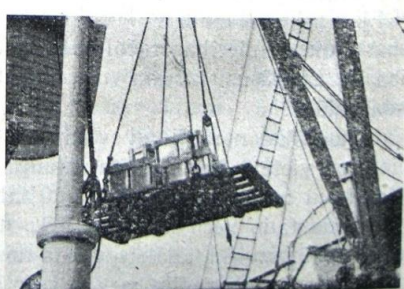
2. att. Sagatavotā medus partija gaida iesaiņošanu . . .

3. att. Medu sapilda medus eksportkannās, nosveķ un aizplombē . . .

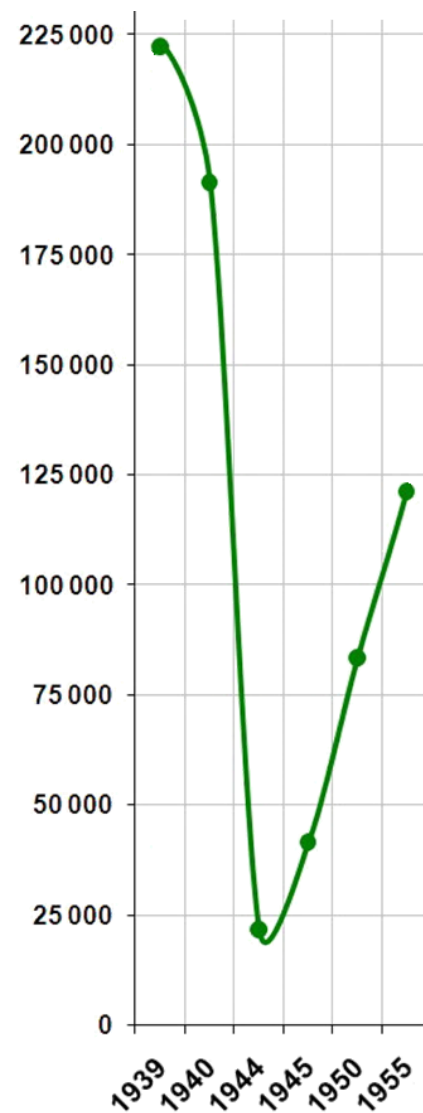
4. att. Mūsu ražotā medus pīdējais sveiciens Latvijai!

1941-1945

II Pasaules karš un kolektivizācija

Biškopība un ekonomika!

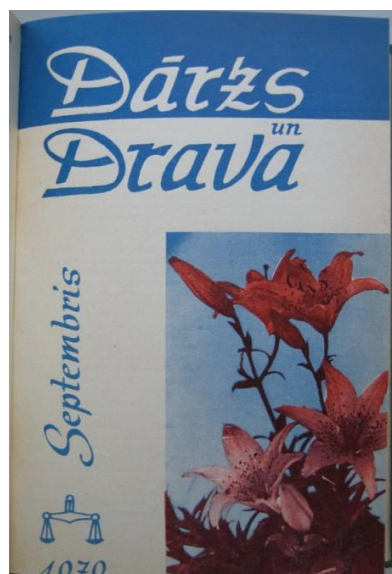
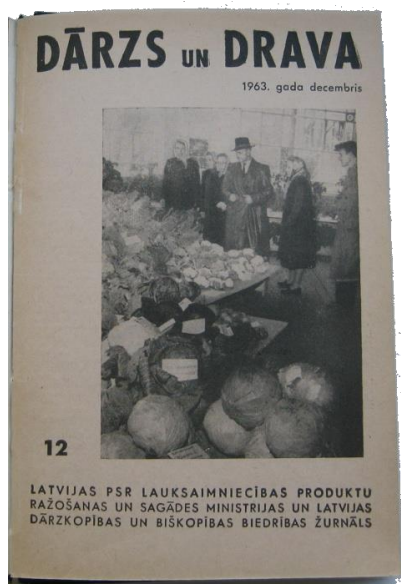
1950-1990

Latvijas PSR

1956. gads. 27.novembrī LM - pavēle par Biškopības pārvaldes organizēšanu

1957. gads. «Latvijas Dārzkopības un Biškopības biedrība» (LDBB)

1958. gads. Dārzkopības un biškopības žurnāls «Dārzs un Drava»

1950-1990

Latvijas PSR

1962. gads. LDBB Cēsu nodaļa sāk iepirkt un apstrādāt biškopības produktus.

I. tabula

Gads	Propoliss, kg	Bišu piens	Putekšņi, kg	Gads	Propoliss, kg	Bišu piens	Putekšņi, kg
1962	23,0	0,006	-	1971	1150,0	25,3	156,0
1963	44,0	0,550	-	1972	1309,0	26,3	378,0
1964	105,0	0,760	-	1973	1176,0	29,0	987,0
1965	112,0	0,780	-	1974	841,0	28,0	1727,0
1966	226,0	0,600	22,0	1975	907,0	33,0	2370,0
1967	550,0	5,510	28,0	1976	830,0	33,0	4126,4
1968	650,0	8,500	14,0	1977	997,0	31,3	5320,0
1969	750,0	19,700	32,0	1978	1017,0	54,5	7448,5
1970	1146,0	21,700	78,0	1979	924,5	38,0	7938,1

1950-1990

Latvijas PSR (eksperiments)

Putekšņi = 21 rbļ/kg

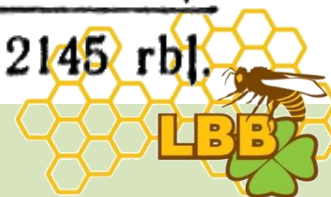
Peru piens = 1800 rbļ/kg

Propoliss = 22 rbļ/kg

Medus = 3 – 3,50 rbļ/kg

- 1) 0,5 kg bišu māšu peru piena $\text{\textit{à}} \text{ cena } 1850 \text{ rbļ.} = 925 \text{ rbļ.}$
- 2) 50 kg ziedputekšņu $\text{\textit{à}} \text{ cena } 20 \text{ rbļ.} = 1000 \text{ rbļ.}$
- 3) 10 kg propolisa $\text{\textit{à}} \text{ cena } 22 \text{ rbļ.} = 220 \text{ rbļ.}$

K o p ā: 2145 rbļ.

1950-1990

Latvijas PSR (arī labas idejas)

1967. gads. Biškopības izmēģinājumu stacija Vecbeebros

1950-1990

Latvijas PSR (arī labas idejas)

1974. gads. Lieldravu veidošana - pirmā lieldrava Vecbebras,
1977. gadā dravā 1 300 bišu saimes

Biškopības fermu darba rezultāti 1984. gadā

Nr. p. k.	Rajons	Saimniecība	Fermas vadītājs	Iezīmotas saimes	Preču produkcija no saimes, medus vienības	Tai skaitā preču medus, kg
1.	Ventspils	«Ance»	V. Prelgauskis	250	101,6	30
2.	Preiļu	«Dubna»	A. Bernāns	580	54,5	11,2
3.	Ventspils	«Piltene»	R. Kožeņevskis	511	54	11,2
4.	Valmieras	«Naukšēni»	E. Vēveris	900	45,29	8,4
5.	Limbažu	«Liepupe»	A. Kārklīšs	400	40,3	22
6.	Valmieras	«Kaugurieši»	K. Neilands	1185	39,9	5,4
7.	Talsu	«Valdgale»	V. Auzukalns	2817	39,26	9,6
8.	Bauskas	«Svitene»	M. Grigone	820	30,6	8,14
9.	Saldus	«Kurzeme»	I. Griķe	550	25,14	11,3

1950-1990

Latvijas PSR (arī labas idejas)

Latvija – Karēlija - 1000 km ceļā

1974 – GAZ-51 no Vecbebriem

1975 – produkcijas iepirkšana

1976 – 15 biškopji un 700 bs

tikai no Vecbebru
lieldravas vien!

1991-2000

Neatkarīgā Latvija

1991. gada 13-27.01
BARIKĀŠU LAIKS

1991-2000

Neatkarīgā Latvija

ZM Biškopības pārvalde – A/S «Latvijas bite» utt.

1993. gadā centieni atjaunot Latvijas Biškopības Centrālbiedrību un atgūt Vecbebru muižu.

1994. gads Latvijas Biškopības biedrība

1997. žurnāls «Biškapis»

1991-2000

Neatkarīgā Latvija

Latvijas Bīskopības biedrības struktūra

1994. gadā I variants:

- 26 rajoni, pārstāvis no rajona – LBB padome
- + brīvie padomes locekļi.
- + valdes priekšsēdētājs

2000. gadā II variants:

- 26 rajoni, pārstāvis no rajona – LBB padome (tā pat)
- + valde un valdes priekšsēdētājs
- + birojs
- + konsultanti

1900-2000

Personālijas

Pēteris Rizga

Mirdza Bembere, Kira Balode, Jānis Ārgalis uc.

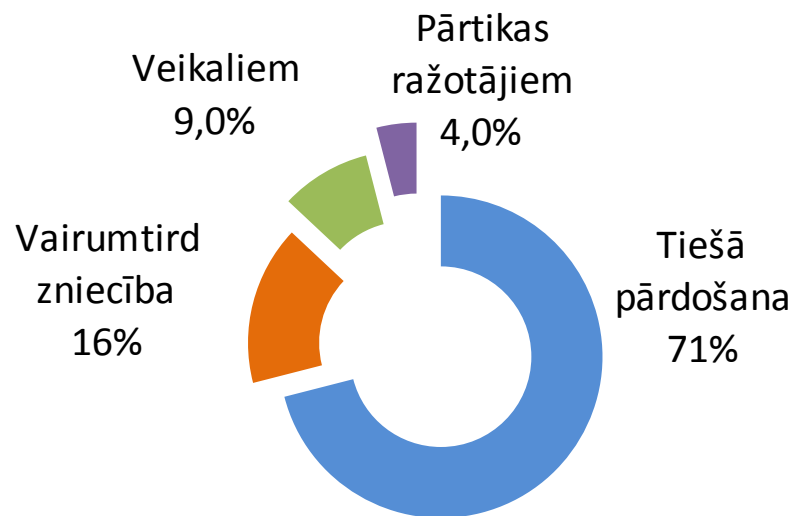

Andrejs Mizis uc.?

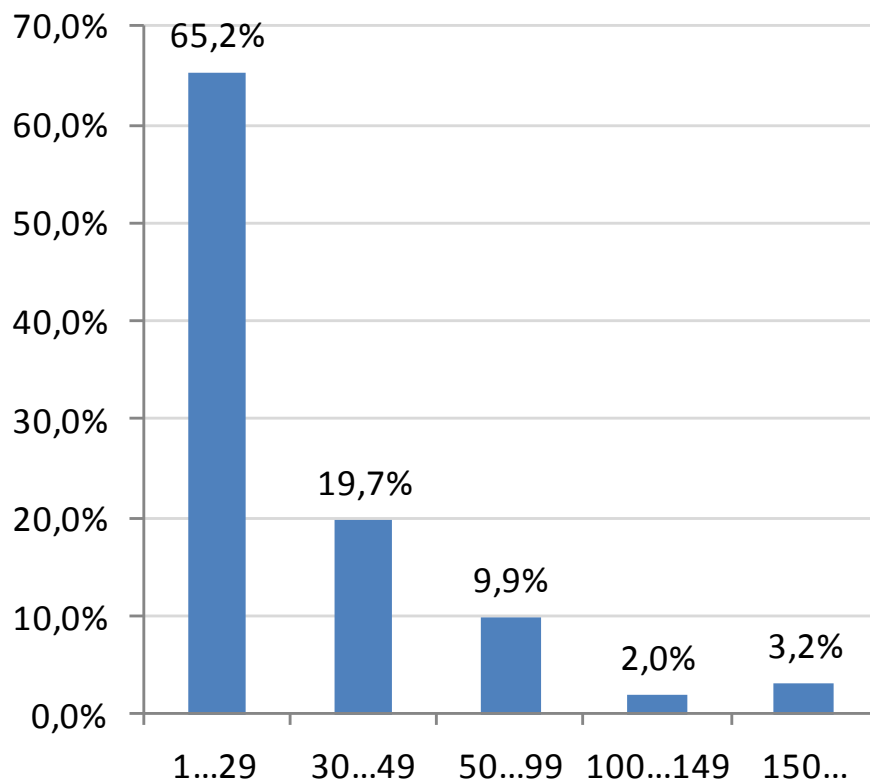
2000-2015

Medus realizācijas kanāli 2012. gadā (LBB)

2000-2015

Bišu saimju skaits saimniecībās 2012. gadā (LBB)

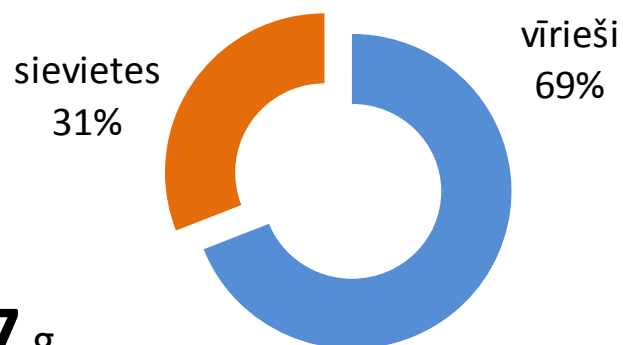
2000-2015

Biškopji

Aptuveni 4 500 – biškopji (LBB); 2 800 – LBB biedri

Biškopju vecums:

Vidējais vecums	57 g.
Vecākais	92 g.
Jaunākais	11 g.

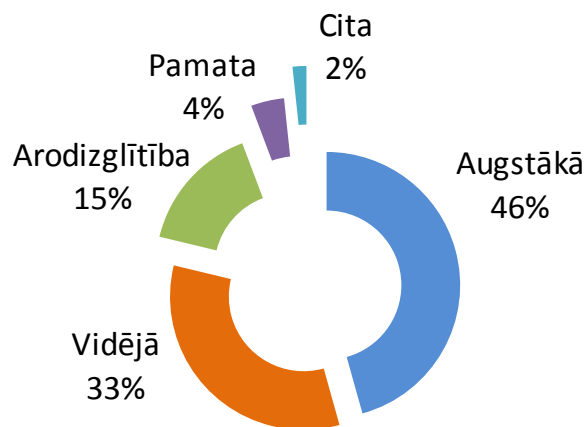

2003. gadā biškopju vidējais vecums bija **63** gadi

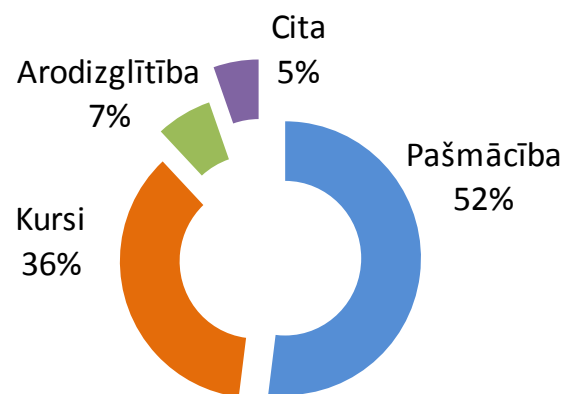

2000-2015

Biškopju izglītība (LBB)

A – izglītības līmenis

B – biškopības izglītība

2000-2015

Personālijas - LBB valde

Armands Krauze
Valdes priekšsēdētājs
Rīga, mob. 29591933

Guntars Melnis
Daugavpils nov.,
mob. 29406315

Lolita Rudzīte
Ķeguma nov.,
mob. 29494657

Māris Krišmanis
Talsu nov.,
mob. 29439542

Jānis Vainovskis
Brocēnu nov.,
mob. 29497903

Imants Bleidels
Baltinavas nov.,
mob. 29119362

Ruta Āboliņa
Iecavas nov.,
mob. 29126604

Baiba Tikuma
Aizputes nov.,
mob. 26446701

2000-2015

Personālijas - LBB birojs un darbinieki

Rita Bartuševica
Izpilddirektore
Mob.: ☎ 26305939
bb@strops.lv
rita@strops.lv

Žanna Gutova
Biroja vadošā sekretāre
Mob.: ☎ 29972267
zanna@strops.lv

Liga Lapiņa
Konsultante
Mob.: ☎ 25902500
liga@strops.lv

Anita Siliņa
Grāmatvede
Mob.: ☎ 29216963
anita@strops.lv

Juris Šteiselis
Vadošais pētnieks
Mob.: ☎ 29717111
juris.steiselis@strops.lv

Ineta Eglīte
Pētniece
Mob.: ☎ 27025600
ineta.eglite@strops.lv

Valters Brusbārdis
Pētnieks
Mob.: ☎ 28879891
valters@strops.lv

Jānis Šnikvalds
Eksporta konsultants
Mob.: ☎ 29630065
janis.snikvalds@strops.lv

Baiba Tikuma
Lektore-konsultante
Mob.: ☎ 28879897
baiba.tikuma@strops.lv

Armands Gumbris
Lektors-konsultants
Mob.: ☎ 29393630
gumbris@strops.lv

2000-2015

Personālijas - LBB Nodaļu vadītāji

Gunta Otto - Aizkraukles nov., Aizkraukles pag., mob. ☎ 29638684
Jānis Mauliņš - Alūksnes nov., Veclaicenes pag., mob. ☎ 29145798
Jānis Sietiņš - Amatas nov., Drabešu pag., mob. ☎ 26435206
Kaspars Krūmiņš - Auces nov., Bēnes pag., mob. ☎ 29172567
Andris Skudra - Auces nov., Auce, ☎ 29240736
Arturs Grudovskis - Auces nov., Auce, mob. ☎ 29161420, 6374765
Jānis Skudra - Auces nov., Auce, tālr. ☎ 63745927, mob. ☎ 26537185
Imants Bleidels - Baltinavas nov., mob. ☎ 29119362
Armands Gumbris - Beverīnas nov., Kauguru pag., mob. ☎ 29393630
Jānis Vainovskis - Brocēnu nov., tālr. ☎ 63832306, mob. ☎ 29497903
Viesturs Karlivāns - Burtnieku nov., Burtnieku pag., mob. ☎ 26495921
Jānis Puriņš - Cesvaines nov., mob. ☎ 29494288
Liāna Igaune - Dagdas nov., Dagda, tālr. ☎ 65653425, mob. ☎ 28797177
Jānis Viļums - Dagdas nov., Dagda, mob. ☎ 29145588
Aleksandra Mošegova - Daugavpils nov., Dubnas pag., mob. ☎ 29494051
Agnese Sitnika - Daugavpils nov., Liksnas pag., tālr. ☎ 65475648, mob.
Jānis Rožlapa - Gulbenes nov., Beļavas pag., mob. ☎ 28628234
Ivars Vaidzirdis - Jelgavas nov., Zaļenieku pag., tālr. ☎ 63074387, mob.
Santa Bijinska - Jelgavas nov., Jelgava, mob. ☎ 28882465

Gita Lavrinoviča - Jēkabpils nov., Ābeļu pag., mob. ☎ 29827176
Biruta Apse - Kandavas nov., Zemītes pag., tālr. ☎ 63151160, mob.
Olafs Baltgalvis - Kandavas nov., Kandava, mob. ☎ 29101413
Maigonis Emars - Kuldīgas nov., Padures pag., tālr. ☎ 63348249
Juris Garokalns - Kuldīgas nov., Rumbas pag., mob. ☎ 29837281
Raivis Sadauskis - Kuldīgas nov., Turlavas pag., mob. ☎ 29158150
Lolita Rudzīte - Ķeguma nov., Rembate, tālr. ☎ 65053906, mob.
Juris Pomerancevs - Ludzas nov., Ludza, mob. ☎ 26517011
Andrejs Mizis - Ogres nov., Ogre, tālr. ☎ 65068754, mob.
Kārlis Skujiņš - Pārgaujas nov., Stalbes pag., mob. ☎ 29473101
Māris Romanovs - Pāvilostas nov., Vērgales pag., mob. ☎ 29767731
Vitālijs Sprūga - Rēzeknes nov., Lendžu pag., mob. ☎ 26520908
Daina Buševica - Rīga, mob. ☎ 26010693
Normans Graustiņš - Rīga, mob. ☎ 29529702
Antons Mikoss - Salaspils nov., Salaspils, tālr. ☎ 67944511, mob.
Ilga Griķe - Saldus nov., Zirņu pag., tālr. ☎ 63820388, mob.
Egons Upītis - Talsu nov., Balgales pag., mob. ☎ 29422202
Māris Krišmanis - Talsu nov., Lubes pag., mob. ☎ 29439542
Edgars Paškovs - Smiltenes nov., Smiltene, tālr. ☎ 64772521, mob.

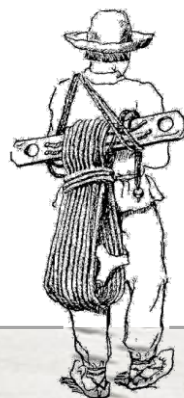
2000-2015

LBB:

- 1) nenodarbojas ar tirdzniecību
- 2) apmāca jaunos biškopjus
- 3) sadarbojas ar visām organizācijām
- 4) pārstāv biškopjus sarunās ar valsti
- 5) atvērta sarunām un pārmaiņām

PALDIES PAR UZMANĪBU

Juris Šteiselis
LATVIJAS BIŠKOPĪBAS BIEDRĪBA
juris.steiselis@strops.lv
+371 29717111

